

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2019. május 22.

DRÁMA

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2019. május 22. 14:00

Időtartam: 120 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen!

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér!

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat! Kövesse a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó képeket, szövegrészleteket!
- Használja a helyesírási szótárt!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

Eredményes munkát kívánunk

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK (30 pont)

„BARÁTOK”

1. Ki beszél kihez? Írja a szereplők nevét a szövegbe, illetve a szövegek után megadott vonalra! (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

A)

- Üdv, jó királyfi.
- Örvendek látásodon:
.....- vagy tévedek?
- De az,
Szegény s örökké hű szolgád, uram.
- Nem úgy: „barátom”: váltsunk ily nevet.

A másik beszélő neve:

B)

- Na, nem oly mély, mint egy kút, nem is oly széles, mint egy templomajtó, de hát nekem éppen elég: szólíts meg holnap, meglátod, milyen komoly ember leszek. Annyi szent, engem kifüstöltek ebből a világból: dögvész mind a két családra. Tyhú a keservét, egy ilyen kutya, egy ilyen patkány, egy ilyen egér hogy halálra karmolt. Ez a szájhős, ez a zshivány, ez a gazfickó valósággal könyvből vív. Mi az ördögbe is jöttél közénk? Épp a kardod alatt sebeztek meg.
- Én jót akartam.
- (...) Dögvész mindkét családra.
Ők tettek engem férgek ételévé.
Nekem ugyan megadták - átok, átok!
- Ez a nemes, a herceg rokona,
Igaz barátom itt hever leszúrva,
Miattam.

A két beszélő neve:

.....

C)

- Ott van, ni! Megint gyön!
- Tőlem gyöhet, én nem csináltam semmit.
- Ott gyön, ni! Gyere, szaladjunk!
- Nem szaladok én. Nem csináltam semmit. Nem félek tőle.
- Gyere, mer' az megver.
- Nem szaladok én. Ha megver, megver. (...)
- Énnekem mondta, hogy viselkedem? Megfizettem a menetet, és felültünk a szarvasra.
Egy szót se szóltam, csak a barátnémmal beszéltem.

A két beszélő neve:

.....

D)

- Ámbár az élet minket, ifjúkori barátokat, rohanó hullámaival messze sodort egymástól, ámbár üzleti érdekeink teljesen más irányúak, akadnak talán olyanok, akik azt mondanák, hogy egyenesen ellentétesek, a mi barátságunk átvészelte mindezeket. Na, ebből tanulhattok. Castor és Pollux, Hektor és Andromache és így tovább. Ritkán fordult elő, hogy nekem, az egyszerű útonállóknak - hiszen tudjátok, hogy értem - a horgomra akadt volna valami, anélkül, hogy egy részét, egy tetemes részét a barátomnak,-nak mint csekély figyelmességet és rendíthetetlen hűségem bizonyítékát át ne utaltam volna, és ritkán fordult elő - vedd ki azt a kést a pofádból, Jakab -, hogy ő, a mindenható rendőrkapitány, razziát rendezett volna anélkül, hogy előbb nekem, ifjúkori barátjának előzőleg le ne adta volna a megfelelő drótot. Na és így tovább, hiszen ez végeredményben kölcsönösségen alapul. Ebből tanulhattok. Hát, öregem, boldog vagyok, hogy eljöttél, ez az igazi barátság.

A beszélő szereplő neve:

4 pont	
--------	--

2. Az alábbi szereplők közül kösse össze egy vonallal a barátokat! (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

Liliom

Tuzenbach

Orgon

Guildenstern

Szoljonij

Tartuffe

Rosencrantz

Ficsur

2 pont	
--------	--

3. Válassza ki a fenti „barátságokra” jellemző megfogalmazást, és a két nevet írja a hozzá illő meghatározás alá! (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

– a hazug barát és hiszékeny áldozata:

.....

– iskolatársak, akiket közös barátjuk megfigyelése céljából hívtak:

.....

– a bűnre csábító barát és könnyen befolyásolható cimborája:

.....

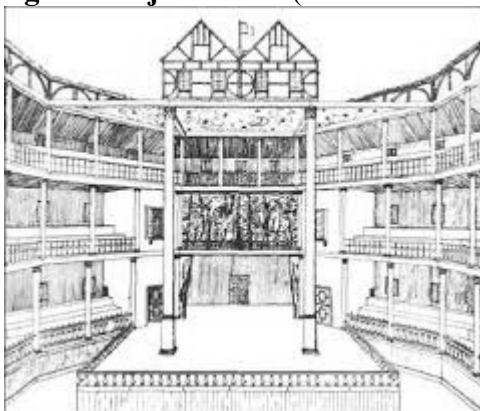
– barátok, akik végül párbajoznak, és egyikük megöli a másikat:

.....

2 pont	
--------	--

4. A Globe színház Shakespeare barátja és színésztársa, Richard Burbage apjának Theatre nevű színházának deszkáiból épült.

Sorolja föl röviden ismeretei és az alábbi rajz alapján, milyen színház volt a Globe, hol és hogyan játszottak, hol ültek a nézők, milyen színházi technikával, terekkel rendelkezett stb.! Válaszában említsen legalább 8 jellemzőt! (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

-
-
-
-
-
-
-
-
-

4 pont	
--------	--

5. Bár XIV. Lajos szinte barátian bánt kedvenc szerzőjével, mégis nehezen tudta őt megvédeni a támadásoktól. Tény, hogy Molière nem minden esetben tartotta be a kor dramaturgiai elvárásait. Soroljon föl a francia klasszicizmus dramaturgiai elvárásaira 5 példát! (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

-
-
-
-
-

5 pont	
--------	--

8. Milyen feladatokat adna a fenti előadás megvalósítása során a közös munkában azoknak a barátainak, akik nem szeretnének színpadon szerepelni, de szívesen részt vennének a felkészülés és a produkció létrehozásának más tevékenységeiben? Feladatkörüket a színház szaknyelvén nevezze meg, és azt is magyarázza el négy barátjának, mit kell csinálniuk! (Magnevezés 0,5 pont, kifejtés 0,5 pont, összesen 4 pont.)

-
-
-
-

4 pont	
--------	--

II. JELENETÉRTELMEZÉSHEZ, A JELENET SZÍNHÁZI MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ
KÖTŐDŐ, ELEMZÉST ÉS ÉRTELMEZÉST IGÉNYLŐ KÉRDÉSEK (30 pont)

9. Olvassa el az alábbi szövegrészleteket, majd válaszoljon a kérdésekre!

„Bagossy László nem szokott blöffölni; ha színpadra állít egy előadást, akkor azzal általában közölni akar valamit, amit nem tudtunk, vagy tudtunk, de nem olyan pontosan és részletesen, mint ő. Emiatt elég tanácstalanul néztem a Tartuffe-öt, és erőltettem az agyam, hogy megtaláljam a választ arra a kérdésre, mi a csodáért fontos nekünk Molière és/vagy Parti Nagy Lajos szövege itt és most. Megnyugtató felelet viszont csak az előadás utolsó jelenetében érkezett a színpadról. (...)

Az előadás legfontosabb része az utolsó öt perc. A rex ex machina a befejezésben egy gordiuszi csomó, amit a rendezők részéről nagyon nem elegáns átvágni, hanem szépen ki kell bogozniuk. Tudjuk, hogy Molière átírta a drámaszöveg végét, jönnie kell a királynak és meg kell oldania mindent, mert csak úgy áll helyre a (politikai) világrend, ez tiszta sor. Bagossyt ez a hatalmi kényszer érdekelte, ami egy szempillantás alatt meg tud változtatni mindent, a világ aktuális állását vagy épp egy drámaszöveg utolsó jelenetét. Viszont nem kecsegtet azzal a hiú reménnyel, hogy általa a világ jó irányba változik.

A megismert térbe, az ismerős szereplők közé – itt is, mint a tavalyi Hamlet-rendezésének végén – idegenek lépnek. Ám míg a Hamlet csontvázakkal szelfiző norvégjai passzív szemlélődők voltak csupán a katasztrófa helyszínén, addig a Tartuffe-ben megjelenő idegenek – a TEK, fotósok, egy TV-stáb – roppant aktívan szervezik át a terepet, bebizonyítva, hogy a hatalom keze elér bárki hálószobájáig. A megkukultan álló, tébláboló családot nézve pedig ez legalább olyan nyomasztó, mintha Tartuffe tisztességesen kisemmizte volna őket.”

*Az Örökény Színház bemutatója, 2015. január 19., Puskás Panni kritikája
www.revizoronline.com*

„Orgon egyik napról a másikra vallási kábulatba esik, s befogadja házába az általa szentnek tartott elszegényedett Tartuffe-öt, hogy annak életvezetése és eszméi szerint élje életét, és ezt családjára is rákényszerítse. Orgon olyannyira magához akarja láncolni az idegent, hogy lányát is hozzáadná feleségül. Tartuffe túlkapásaival és képmutatásával kiváltja az egész család ellenszenvét, ráadásul arra vetemedik, hogy elcsábítsa a ház urának feleségét. Csakhogy Orgon tanúja lesz e csalásnak. S bár ekkor leesik szeméről a hályog, túl késő: egész vagyont Tartuffe-re íratva, aki így felülkerekedve elkergeti házából Orgont és egész családját. Hiába várjuk a jól ismert feloldást: Alföldi Róbert a darab eredeti változatához nyúl vissza, mely Tartuffe diadalával végződött.”

*A Szentendrei Teátrum és a Nemzeti Színház közös bemutatója, 2006. október 2.
www.nemzetiszinhaz.hu*

a) Ismertesse röviden a Tartuffe bemutatója által kerekedett botrány lényegét! Milyen álláspontot foglalt el a király a vitában? Hogyan hatott a fogadtatás Molière további munkásságára, életére? Miért kellett Molière-nek átírnia a Tartuffe befejezését? (Tartalmi elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

.....
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Milyen direkt eszközzel hozza be a jelenkort a rendező, Bagossy László az egyébként is jelenkori helyszínen és jelmezekben játszott történet lezárásába? (Tartalmi elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

.....

.....

c) Mire gondolhat a Nemzeti Színház darabismertetőjének fogalmazója, amikor a „jól ismert feloldás”-ra utal? (1 pont)

.....

.....

d) Fejtse ki, mivel magyarázza, hogy mindkét idézett előadás a darab befejezésére helyezi a fő hangsúlyt? (Tartalmi elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

.....

.....

.....

.....

8 pont	
--------	--

10. Olvassa el Molière Tartuffe című drámájának idézett részletét, és válaszoljon az alábbi kérdésekre!

ÖTÖDIK JELENET

Tartuffe, Elmira, Orgon az asztal alatt

TARTUFFE

Itt vagyok, asszonyom, ez volt az óhaja.

ELMIRA

Igen. Nagy titkokat kell meghallania.
Az ajtót csukja be, mielőtt belekezek
És nézzen jól körül: félek, valaki meglep.
Tartuffe becsukja az ajtót, majd visszajön
Egyikünk sem akar még egy olyan ügyet,
Mint ami az előbb halálra rémitett.

De ki gondolta, hogy ilyen meglepetések
Várnak? Féltettem önt, mikor Damis belépett.
De láthatta ön is, hogy mindenekelőtt
Önt védtem és hogyan csillapítottam őt,
Csak épp az nem jutott eszembe zavaromban,
Hogy az egész ügyet szemébe letagadjam.
De égnék hála, jól végződött az eset,
És ennél biztosabb ügyünk nem is lehet,
Mert szent híre elől a vihar messze hátrált
S nem tűri ön körül férjem a gyanu árnyát.
A rágalommal úgy dacol az én uram,
Hogy parancsa: legyünk csak kettesben vigan.
Ezért megtehetem, hogy önnel e szobában
Kettesben maradok – meg lehet tenni bátran.
S csupán ezért merem feltárni szívemet –
Az ön tüze nyomán máris lángot vetett.

TARTUFFE

Nehéz megértenem e vallomása nyelvét –
Más stílusban beszélt, asszonyom, nem is oly rég.

ELMIRA

Ha e kosár miatt ilyen dühös lehet,
Még rosszul ismeri a női szíveket,
S nem tudja, mit jelent a nőknél ez a kezdet,
Mikor csupán ilyen szelíden védekeznek.
E percekben, uram, harcot vív idebenn
Szemérmünk s ellene a gyöngéd érzelem.
A győztes szerelem mellett szólnak az érvek,
De még bevallani fészeng a szégyenérzet,
Védekezünk előbb, de kiolvasható
Szemünkből az a jel, hogy nyert a hódító,
Már csak becsületünk mond ellene a vágynak
S az elutasítás fél-ígéretbe bágyad.
Túl nyílt e vallomás – talán úgy véli ön –
S hogy szemérmünket is kissé lebecsülöm,
De ha kimondtam ezt, habozva és zavartan:
Hát mi bírt volna rá, hogy Damist visszatartsam?
Vagy olyan szelíden hallgattam volna-e
Végig mindazt, amit felajánlott szive,

S fogadtam volna-e úgy, ahogy maga látta,
Ha szívem nem felel szive ajánlatára?
S ha kényszeríteni akartam ezután,
Hogy vesse el a nászt, melyet férjem kíván –
Tudhatta volna, hogy e kérés mit jelentsen
S csupán maga miatt történt, önérdekemben,
Mert kezdtem félni, hogy a tervezett kötés
Szívét megosztja, s nem marad nekem egész.

TARTUFFE

Ó, asszonyom, gyönyör nekem, s csodálva hallom
Szólalni szavait ezen a drága ajkon,
Érzékeimbe ez a méz árasztja szét
Egy édes, soha nem izlelt öröm ízét.
Fő igyekezetem csak az, hogy tessek önnek,
S hogy szerelmes belém, ez boldogság szívemnek,
De megbocsát, ha e szív alig hiszi el
Szerencsését, s kicsit még kételkedni mer.
Szánhatta szavait tisztos szándékú törnek,
Hogy így gátolja meg készülők esküvőmet,
És ha beszélhetek magával szabadon:
Édes szavaiban addig nem bízhatom,
Amíg egy kis kegye, mely után úgy esengek,
Nem biztosítja azt, amit most kijelentett,
S belém nem ülteti azt a szilárd hitet,
Hogy hozzám jó lesz, és hogy igazán szeret.
ELMIRA köhög, hogy férjét figyelmeztesse
Hogyan? Ön hát olyan gyorsan akar haladni,
S egy gyöngéd szíven itt már diadalt aratni?
Az édes vallomás kínzó szégyene még
Itt dül szívemben, és ez önnek nem elég?
És nem nyugtatja meg már semmi más, csak az, ha
Szívem végső kegyét azonnal leszakasztja?

TARTUFFE

Érdemtelen remény rendszerint ingatag
És nem nyugtatja meg a szó a vágyakat.
Kétkedni könnyű a hirtelen fényű sorsban,
S nem hisszük el, amíg nem élvezzük ki gyorsan.
Tudom, hogy mennyire nem érdemlem kegyét
S kétkedve bámulom rohamom sikerét,
És, asszonyom, egy szót sem hiszek el szívének,
Amíg szerelmemet nem győzik meg a tények.

ELMIRA

A szerelme milyen zsarnoki! Remegek.
Mért ejti különös zavarba lelkemet?
A szíveken hogyan tombol dühös hatalma.
S amire vágyik, azt nagy erővel akarja.
Nem védekezhettek ön ellen senki sem –

Hát már lélegzeni sem hagy időt nekem?
És illik-e ilyen szigorral, vakmerően,
Ami után eped – így követelni tőlem,
És kihasználni a legvégső kegyekig,
Ha észreveszi, hogy mennyire szeretik?

TARTUFFE

De ha imádatom nem esik rosszul önnek,
Miért vonakodik, hogy jelét adja ennek?

ELMIRA

S az ég, amelyről ön annyit beszélt nekem,
Mit szól hozzá az ég, ha beleegyezem?

TARTUFFE

Ha gondot már csupán az ég okoz magának,
Könnyen elhárítom utunkból ezt a gátat,
És nem kell, hogy szívét az ég ijessze meg.

ELMIRA

Pedig ilyesmivel hányszor rémítenek!

TARTUFFE

E lelkiifurdalás, asszonyom, kész nevetség –
Csitításának én a művésze lehetnék.

Igaz, hogy tiltva van egynémely élvezet,
De alkudozni az Istennel is lehet,
Mert fontos tudomány, s a szükséglet hatása
A lelkiismeret kellő kitágítása.

És igazolja majd legrosszabb tetteit

A cél szentsége és a buzgó, tiszta hit.

Én e titkokra majd lassanként kitanítom,
Csak bízva rám magát ezen a kényes úton.
Töltse be vágyamat, ne féljen, asszonyom:
Én felelek ezért, s a bűnt elvállalom.

Elmira még erősebben köhög

Ön erősen köhög.

ELMIRA

Bizony, kínszenvedés ez.

TARTUFFE

És mit szól, asszonyom, egy kis édesgyökérhez?

ELMIRA

Makacs hülés, ilyet nem éreztem soha –
S tán nincs is szer, ami most meggyógyítana.

TARTUFFE

Ez borzasztó lehet.

ELMIRA

Igen, elmondhatatlan.

TARTUFFE

Szóval, aggályait oszlassa el nyugodtan:
Itt mély titok marad minden, ezt higgye el,
Márpedig bűn csak az, aminek híre kel.

A botrány, asszonyom, csak az kiált az égre,
S ki titkon vétkezik, annak már nincs is vétké.

ELMIRA, *megint köhög és dobol az asztalon*

Látom, engedni kell, ha kínos is nekem:

Amit tőlem kíván, rendben van, megteszem,
Mert ennél kevesebb nem volna elég ügysem,
Hogy egy bizonyos úr szavamnak végre higgyen.

Igen, rettenetes, hogy így áll a dolog –

Nem hittem volna, hogy még idáig jutok,

De kényszerítenek, hogy még tovább haladjak

S mondhatok bármit is, hitetlenek maradnak.

Az úr mást követel, meggyőzőbb tanukat,

Hogy kedvére tegyek, elszánom magamat,

Ha megadásomért mégis haragszik Isten,

Haragja arra száll, akiért bűnbe estem,

Az nem lehet, hogy a vétek enyém legyen.

TARTUFFE

Vállalom, asszonyom, s persze hogy semmi sem...

ELMIRA

Az ajtót nyissa ki, s nézze meg, arra kérem,

Hogy kint a folyosón... nem jár-e ott a férjem.

TARTUFFE

Fölösleges – miért pazarol rá időt?

Már régen vezetem orránál fogva őt,

Dicsőség neki az, mikor kettesben érhet,

S elértem nála, hogy nem hisz saját szemének.

ELMIRA

Azért csak menjen, és kérem, jól nézze meg

És vigyázzon, nehogy itt meglephessenek.

a) Mivel magyarázza, hogy a fordító Vas István többször vét a magyar helyesírás szabályai ellen, mikor rövid magánhangzókat használ a hosszúk helyett (pl. rémitett, csillapítottam, gyanu, vigan, szeliden)? (Értékelhető tartalmi elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

.....
.....
.....
.....

b) Foglalja össze néhány mondatban az idézett jelenet cselekményét! (Értékelhető tartalmi elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

.....
.....
.....
.....

c) Miben rejlik a jelenet komikuma, egy-egy idézettel alátámasztott példával szemléltesse, a komikum mely fajtáit, eszközeit használja a szerző? (Értékelhető tartalmi elemenként: két komikumfajta és 1-1 idézet 1-1 pont, összesen 4 pont.)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

d) Fejtse ki, milyen dramaturgiai szerepet tölt be a jelenet a dráma egészében! A cselekmény mely mozzanataitól válik kiemelt jelentőségűvé ez a jelenet a dráma szerkezetében? (Értékelhető tartalmi elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

e) Jellemezze Tartuffe-öt! Mivel magyarázza a jelenet kezdetekor tapasztalható bizalmatlanságát? Válaszát támassza alá a szövegből vett idézettel! (Értékelhető tartalmi elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

.....
.....
.....
.....

.....
.....

f) Kihez beszél Elmira a „*Látom, engedni kell...*”-kezdetű megszólalásában, mielőtt kiküldi Tartuffe-öt, hogy megnézzze, arra jár-e a férje? (Értékelhető tartalmi elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

.....
.....

19 pont	
---------	--

11. Olvassa el Molière *Tartuffe* című drámájának idézett részletét, és válaszoljon az alábbi kérdésre!

HATODIK JELENET

Orgon, Elvira

ORGON, *előbújik az asztal alól*
Undorító alak, bevallom hát magának.
Odavagyok, nem is tudom, hogy mit csináljak.
ELMIRA
Hogyan? Hát már kibujt? Nem, ez nem tréfa itt,
Bujjon csak vissza, és még várjon egy kicsit,
Hogy biztos legyen és látszattal be ne érje,
S ne bízsa rá magát gyanúra, feltevésre.

ORGON
A pokol fenekén sincs ennél gonoszabb.
ELMIRA
Vigyázzon! Túl hamar hinnie nem szabad.
Győződjék meg, s csak úgy ítéljen, arra kérem.
Türelem, türelem – túl gyorsan ne ítéljen.
Orgon elé áll, hogy eltakarja

ORGON
Igen, ez megtörtént valóban,
De van egy másik ok, hogy amiatt aggódjam.

ELMIRA
Mi az?
ORGON
Megtudja majd. Megyek, s megnézem én,
Hogy fent van-e az a kazetta a helyén.

Jellemezze Elmira hangnemét a hatodik jelenetben! Komolyan gondolja, hogy korán jött ki az asztal alól a férje? Válaszát támassza alá a szövegből vett idézettel! (Értékelhető tartalmi elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

.....
.....
.....
.....

3 pont	
--------	--

Feladatok	pontszám	
	maximális	elért
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok		
1.	4	
2.	2	
3.	2	
4.	4	
5.	5	
6.	4	
7.	5	
8.	4	
Összesen	30	
II. Jelenetértelmezés		
9.	8	
10.	19	
11.	3	
Összesen	30	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma	60	

dátum

javító tanár

	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt
Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok		
Néhány soros jelenetelemzést, -értelmezést igénylő kérdések		

dátum

dátum

javító tanár

jegyző